

आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त
आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी आरोग्य तपासणी
सुविधा पुरविण्याच्या प्रकल्पाच्या मार्गदर्शक तत्वांना
मंजूरी देणेबाबत

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०१८/प्र.क्र.६१/का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०००३२
तारीख: १२/०९/२०१८

वाचा-

जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.No.११०१५/०४(१४)/२०१८-Grants ,दि.२१/०६/२०१८

प्रस्तावना -

आदिवासी विकास विभागामार्फत जन कल्याणाकरिता विविध योजना राबविल्या जातात. या योजनांचा एक भाग म्हणजे आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासाठी आदिवासी आश्रम शाळा समूह योजना. महाराष्ट्रात सद्य स्थितीत ५०२ शासकीय आश्रम शाळा व १४ एकलव्य निवासी आश्रम शाळा कार्यरत आहेत. या शासकीय आश्रम शाळेच्या विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाची जबाबदारी आदिवासी विकास विभागाची आहे. त्यांचे आरोग्य, पोषण व शिक्षण योग्य प्रकारे व्हावे यासाठी विभागामार्फत विशेष योजना राबविल्या जातात.

२. आदिवासी विकास विभागाकडून अतिदुर्गम भागात असलेल्या ३०१ आश्रम शाळेतील व ८ एकलव्य निवासी आश्रम शाळेतील विद्यार्थ्यांच्या आरोग्य सेवेकरिता भारत विकास ग्रुप ऑफ इंडिया मार्फत २४ x ७ तास आरोग्य सेवा उपलब्ध करून दिली जाणार आहे. याबाबतचा शासन निर्णय दिनांक २५ /७/२०१८ अन्वये निर्गमित करण्यात आलेला आहे, उर्वरित अति दुर्गम ठिकाणी नसलेल्या २०१ शासकीय आश्रम शाळा व ६ एकलव्य निवासी आश्रम शाळा मधील सर्व विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याच्या बाबतीत माहितीचे संकलन करून संगणकीकृत आरोग्य पत्रिका तयार करून अभिप्राय देणे , गरजू व आजारी विद्यार्थ्यांना तज्ञ डॉक्टरांचे २४ x ७ तास मार्गदर्शन मिळावे यासाठी कमांड सेंटर ची स्थापना करणे , शाळा स्तरावर आरोग्य सुविधा अधिक बळकट होण्यासाठी शालेय स्तरीय आरोग्य समिती तयार करणे व विद्यार्थ्यांच्या आरोग्य बाबत माहितीचे वेळोवेळी विश्लेषण करून आरोग्य सुविधा पुरविणे याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे .

३. सन २०१८-१९ करिता भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत अनुदान ,विशेष केंद्रीय सहाय्य व अदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनेअंतर्गत प्राप्त होणा-या अनुदानासाठी aadivasishakti@gmail.com या ईमेल वर प्रस्ताव पाठविण्याबाबत अशासकीय/ सामाजिक /खाजगी संस्थांना कळविण्यात आलेले होते.यानुषंगाने निवड केलेल्या प्रस्तावांचे सविस्तर सादरीकरण व छाननी करण्यासाठी दि.२२.०३.२०१८ रोजी सह्याद्री अतिथीगृह येथील बैठकीसाठी तीन पॅनेल तयार करण्यात आले होते. मे.अमेया लाईफ लि ने दि.२२.०३.२०१८ रोजीच्या सह्याद्री अतिथीगृह येथील बैठकीमध्ये राबविण्यात येणा-या प्रकल्पाचे सविस्तर सादरीकरण केलेले आहे.

४. मे.अमेया लाईफ या संस्थेमार्फत तेलंगणा राज्यात अल्पसंख्यांक विभाग, सामाजिक न्याय विभाग व आदिवासी विकास विभागाच्या शाळांमधील विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी करणे व टेलिमेडिसिन सारख्या सुविधेने गरजू आजारी विद्यार्थ्यांसाठी तज्ञ डॉक्टरांच्या वैद्यकीय सेवा पुरविणे ह्या सुविधा राबविण्यात येत आहेत. मे.अमेया लाईफ लि, हैदराबाद या संस्थेस सन २०१४ मध्ये Best IT and Healthcare delivery company व सन २०१८ मध्ये तेलंगणा राज्याच्या उद्योग विभागामार्फत Best CSR Performer हा पुरस्कार मिळालेला आहे. त्याचप्रमाणे सन २०१८ मध्ये Top ४०० Startups in India हा पुरस्कार विज्ञान व तंत्रज्ञान विभाग, भारत सरकार ने दिलेला आहे.

५. मे.अमेया लाईफ लि, हैदराबाद या कंपनीला वैद्यकीय प्रतिसाद सेवेमध्ये असलेला अनुभव विचारात घेऊन, Health care for ashram schools and EMRS या योजनेअंतर्गत आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त शासकीय आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी वार्षिक वैद्यकीय तपासणी व गरजू आजारी विद्यार्थ्यांसाठी तज्ञ डॉक्टरांच्या टेलि-मेडिसिन सारखी वैद्यकीय सेवा मे.अमेया लाईफ यांचेमार्फत पुरविण्याचा प्रस्ताव केंद्र शासनास पाठविण्यासाठी पॅनेलकडून निवडण्यात आला.

६. केंद्र शासनाकडून भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत मंजूर अनुदानातून Health care for ashram schools and EMRS ही योजना राबविण्यासाठी सन २०१८-१९ व सन २०१९-२० करिता प्रत्येकी रु.५.११ कोटी प्रमाणे एकूण ११.२२ कोटी इतका निधी मंजूर केला आहे. सबब, आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त २०१ शासकीय आश्रमशाळा व ६ एकलव्य निवासी आश्रमशाळेमधील विद्यार्थ्यांसाठी वैद्यकीय तपासणी व गरजू आजारी विद्यार्थ्यांसाठी तज्ञ डॉक्टरांच्या टेलि-मेडिसिन सारखी वैद्यकीय सेवा मे.अमेया लाईफ यांचेमार्फत उपलब्ध करून देण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त २०१ शासकीय आश्रमशाळा व ६ एकलव्य शाळांमधील सुमारे ८५,००० विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याच्या बाबतीत माहितीचे संकलन करून संगणीकृत आरोग्य पत्रिका तयार करणे, गरजू व आजारी विद्यार्थ्यांना तज्ञ डॉक्टरांचे २४ x ७ तास मार्गदर्शन मिळावे यासाठी कमांड सेंटर ची स्थापना करणे व विद्यार्थ्यांच्या आरोग्य बाबत माहितीचे वेळोवेळी विश्लेषण करून आरोग्य सुविधा पुरविणे याबाबत मे.अमेया लाईफ लि. यांचेमार्फत सेवा पुरविण्याच्या एकूण ११.२२ कोटी किंमतीच्या प्रकल्पास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. सदर प्रकल्प अंमलबजावणीच्या मार्गदर्शक सूचना परिशिष्ट-१ प्रमाणे राहतील.

२. सदर मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतूदींच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही करण्यात यावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक प्रगती अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०९१२१०५२५६७५२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुनिल पाटील)
सह सचिव

प्रत,

१. मा.मंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
२. मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. प्रधान सचिव, आदिवासी विकास, मंत्रालय, मुंबई
४. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग
५. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक.
६. आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे.
७. सर्व सहसचिव/उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक/ठाणे/अमरावती/नागपूर.
९. सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, अमेया लाईफ लि.
१०. संगणक समन्वयक, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

परिशिष्ट क्र.-१

१	प्रकल्पाचे नांव	Health care for ashram schools and Eklavya Model Residential Schools (EMRS) (Digitized health record, MIS and command centre)																		
२	प्रकल्पाचे प्रस्तावित लाभ क्षेत्र	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प, नाशिक,डहाणू,जव्हार,शहापूर, घोडेगाव,पेण,सोलापूर,अकोला,औरंगाबाद,पुसद,भंडारा,देवरी,चंद्रपूर,चिमूर यांच्या अधिनस्त असलेल्या आदिवासी विकास विभागाच्या २०१ शासकीय आश्रमशाळा व ६ एकलव्य निवासी आश्रमशाळा.																		
३	वित्तीय तरतूद	भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ (१) अंतर्गत मंजूर अनुदानातून Health care for ashram schools and EMRS ही योजना राबविण्यासाठी सन २०१८-१९ व सन २०१९-२० करिता प्रत्येकी रू.५.११ कोटी या प्रमाणे एकूण ११.२२कोटी.																		
४	प्रकल्पाचा खर्च	<p>एकूण खर्चाचे अंदाजपत्रक -</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>क्र</th> <th>तपशील</th> <th>प्रति वर्ष खर्च (रू.)</th> <th>३ वर्षांसाठी खर्च</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>प्रति विद्यार्थी रू.४००/- प्रमाणे ८५,००० विद्यार्थ्यांसाठी वैद्यकीय तपासणी</td> <td>३,४०,००,०००/-</td> <td>१०,२०,००,०००/-</td> </tr> <tr> <td>२.</td> <td>प्रशासकीय व सनियंत्रणखर्च (१०%)</td> <td>३४,००,०००/-</td> <td>१,०२,००,०००/-</td> </tr> <tr> <td></td> <td>एकूण</td> <td>३,७४,००,०००/-</td> <td>११,२२,००,०००/-</td> </tr> </tbody> </table>			क्र	तपशील	प्रति वर्ष खर्च (रू.)	३ वर्षांसाठी खर्च	१.	प्रति विद्यार्थी रू.४००/- प्रमाणे ८५,००० विद्यार्थ्यांसाठी वैद्यकीय तपासणी	३,४०,००,०००/-	१०,२०,००,०००/-	२.	प्रशासकीय व सनियंत्रणखर्च (१०%)	३४,००,०००/-	१,०२,००,०००/-		एकूण	३,७४,००,०००/-	११,२२,००,०००/-
क्र	तपशील	प्रति वर्ष खर्च (रू.)	३ वर्षांसाठी खर्च																	
१.	प्रति विद्यार्थी रू.४००/- प्रमाणे ८५,००० विद्यार्थ्यांसाठी वैद्यकीय तपासणी	३,४०,००,०००/-	१०,२०,००,०००/-																	
२.	प्रशासकीय व सनियंत्रणखर्च (१०%)	३४,००,०००/-	१,०२,००,०००/-																	
	एकूण	३,७४,००,०००/-	११,२२,००,०००/-																	
५	प्रकल्प राबविणारी यंत्रणा	अमेया लाईफ लि.(Ameya Life) ,हैदराबाद.																		
६	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक																		
७	प्रकल्पाचा उद्देश	<p>१) विद्यार्थ्यांमधील विविध आजारांचे प्रमाण कमी करणेसाठी विद्यार्थी व शिक्षक कर्मचारी</p> <p>२) यांच्यामध्ये आरोग्यदायी सवयी अंगीकारणे.</p> <p>३) आश्रमशाळेतील (सिकरूम) दवाखान्यांमधून भेटीद्वारे विद्यार्थ्यांची वार्षिक आरोग्य तपासणी व आवश्यकता असल्यास उपचार करणे .</p> <p>४) गरजू आजारी विद्यार्थ्यांसाठी नियमित विशेष तज्ञ डॉक्टरांच्या वैद्यकीय सेवा(Tele-medicine) उपलब्ध करून देणे.</p> <p>५) प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे आरोग्यविषयक सर्व नोंदी असणारी संगणकीय आरोग्यपत्रिका</p> <p>६) (Electronic Health Card) जतन करणे</p> <p>७) सर्व प्रकारच्या कृती विषयक माहिती दर्शवणारा फलक (Dashboard) निर्माण करणे</p> <p>८) आदिवासी आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांमधील मृत्यूचे प्रमाण कमी करणे.</p> <p>९) विद्यार्थी व कर्मचारी यांचेसाठी आरोग्यदायी जीवनशैली अंगीकारण्यासाठी विविध</p> <p>१०) आरोग्यविषयी व्याख्याने आयोजित करणे .</p> <p>११) आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये संलग्न विभागातील आश्रमशाळांमध्ये त्वरित उपचार आणि संदर्भीय सेवा उपलब्ध करून देणे</p>																		

<p>८ प्रकल्प अंमलबजावणीची कार्यपद्धती</p>	<p>१) विद्यार्थ्यांची वार्षिक वैद्यकीय तपासणी-</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांच्या तपासणीसाठी १० वैद्यकीय तपासणी पथकांची स्थापना करण्यात येईल. सदर पथकामध्ये वैद्यकीय तज्ञ (MBBS), डेंटिस्ट (BDS), दृष्टीतंत्रज्ञ (Optometrist), श्रवणतज्ञ (Audiologist), Pathology Lab Technician, School Health Nurse व डाटा एंन्ट्री ऑपरेटर यांचा समावेश अनिवार्य असेल. ➤ हे तपासणी पथक आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय, दंत, नेत्र, श्रवण, रक्तगट इ. यांची तपासणी करेल. ➤ प्रत्येक वर्षी तपासणी पथकाद्वारे शासकीय आश्रमशाळा, एकलव्य निवासी आश्रमशाळांमधील जुने व नव्याने दाखल झालेले विद्यार्थ्यांची वैद्यकीय तपासणी, पाठपुरावा, सल्ला व आवश्यकता असेल तेथे उपचार देण्याचे कार्य करेल. ➤ सदर पथकाचे संपूर्ण समन्वय योजना राबविणा-या यंत्रणेमार्फत नियुक्त केलेला मुख्य वैद्यकीय अधिकारी हा आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्या सहकार्याने करेल. <p>२) संगणकीय आरोग्यपत्रिका (Digitized Health Card) -</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ सदर प्रकल्पासाठी योजना राबविणा-या यंत्रणेमार्फत मोबाईल ॲप्लिकेशन/सॉफ्टवेअर तयार केले जाईल व ते आदिवासी विकास विभागाच्या सर्व्हरकडे हस्तांतरित केले जाईल. ➤ विद्यार्थ्यांचे तपासणीनंतर प्रत्येक विद्यार्थ्यांचे आरोग्य विषयक हेल्थकार्ड वर संगणकीय पद्धतीने नोंद केली जाईल. ➤ वार्षिक वैद्यकीय तपासणी नंतर ज्या विद्यार्थ्यांना विशेष वैद्यकीय तपासणी किंवा विशेषज्ञ (specialist) आवश्यकता आहे अशा विद्यार्थ्यांची नाव नोंदणी डॉक्टर्स करतील. संबंधित शाळेचे मुख्याध्यापक, सहायक प्रकल्प अधिकारी (शिक्षण), विस्तार अधिकारी हे अशा विद्यार्थ्यांच्या पालकांना कळवतील व पुढील आरोग्य तपासणी व उपचार, तयार केलेल्या नियमावलीनुसार करतील. ➤ विद्यार्थ्यांची तपासणी केल्यानंतर तयार झालेला अद्ययावत माहितीची सुरक्षा करणे, ॲप्लिकेशन/सॉफ्टवेअर चे संपूर्ण कार्यान्वयन, तांत्रिक दुरुस्ती व क्षमता वृद्धी याची संपूर्ण जबाबदारी अमेया लाईफची असेल. <p>३) कमांड सेंटरची स्थापना-</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ योजना राबविणा-या यंत्रणेला २४ X ७ तास कमांड सेंटर नाशिक येथे स्थापन करण्यासाठी विभाग सहाय्य करेल., जेथे विद्यार्थ्यांना दरोज दूरध्वनी यंत्रणेमार्फत (Tele monitoring) वैद्यकीय सेवा पुरविणे, औषधोपचाराबाबत सल्ला देणे व आवश्यकता असताना वैद्यकीय तज्ञांची सेवा उपलब्ध करून दिली जाईल. ➤ कमांड सेंटर पूर्ण कार्यक्षमतेने चालविण्यासाठी मुख्य वैद्यकीय अधिकारी (CMO), कॉल सेंटरकर्मचारी, डाटा तंत्रज्ञ व विश्लेषक (analyst) आणि Auxiliary Nurse Midwife (ANM)/ प्रशिक्षित अधीक्षक यांची नियुक्त करून त्यांना प्रशिक्षित केले जाईल.
---	--

- कमांड सेंटरद्वारे अथवा वैद्यकीय तपासणीद्वारे ज्या विद्यार्थ्यांना वैद्यकीय उपचारांसाठी दवाखान्यात दाखल केले जाईल,त्यांच्या उपचारांवर देखरेख ठेवण्याची जबाबदारी योजना राबविणा-या यंत्रणेच्या क्षेत्रिय अधिका-याची असेल.
- आदिवासी विकास विभागाशी विचारविनिमय करून कमांड सेंटरचे कामकाज सुरळीत चालणे,विद्यार्थ्यांना असाध्य आजारांवर उपचार देणे ,त्यांचे योग्य व्यवस्थापन यासाठी कार्यप्रणाली संबंधित संस्था तयार करेल.
- वैज्ञकीय विशेषज्ञ (MD-Medicine /pediatrics /ophthalmology /Dermatology /Oral Surgery) हे वैद्यकीय तपासणी पथकाला सहाय्य व सल्ला देतील,तसेच विशेष आजारांसाठी वैद्यकीय तज्ञांची सेवा उपलब्ध करून दिली जाईल.

४)डॅशबोर्ड तयार करणे -

विद्यार्थ्यांची संगणकीय आरोग्य पत्रिका (Digitized Health Card) वरून एकत्र केलेली माहिती संबंधित मुख्याध्यापक/अधिक्षक,प्रकल्प अधिकारी,अपर आयुक्त, आयुक्त, आदिवासी विकास ,नाशिक व शासनस्तरावर वैयक्तिक डॅशबोर्डवर दिसेल. सदर डॅशबोर्डवर खालील गोष्टी डिजिटल तक्ते (formats) स्वरूपात दाखविल्याजातील .

- डॉक्टर्सने आश्रमशाळेतील विद्यार्थ्यांची केलेली तपासणीबाबतची माहिती.
- प्रत्येक विद्यार्थ्यांचीत्यांचे शाळेनुसार संगणकीय आरोग्यपत्रिकांची (Digitized Health Card)माहिती.
- विद्यार्थ्यांची आरोग्यविषयक स्थिती विश्लेषण.
- कमांड सेंटरकडून दूरध्वनी यंत्रणेद्वारे वैद्यकीय सेवा दिलेल्या विद्यार्थ्यांची माहिती व त्याची सद्यस्थिती.
- रुग्णालयांमध्ये दाखल केलेल्या विद्यार्थ्यांचे tracking and monitoring.
- अश्रमशाळेतुन वाटप केलेली औषधीचे सध्यस्थिती.
- फील्ड अधिकारी, डॉक्टर, ANM इ. उपस्थितीची माहिती.

५) आरोग्य शिक्षण व शाळा आरोग्य समिती-

- आजाराचे व मृत्यूचे प्रमाण कमी करणेसाठी आरोग्य शिक्षणाचा फार मोठा सहभाग आहे . विद्यार्थ्यांना चांगले आरोग्य वातावरण देण्याची सामूहिक जबाबदारी शाळा आरोग्य समिती ची आहे.
- प्रत्येक आश्रमशाळेत शाळा आरोग्य समिती० स्थापन केली जाईल. ह्या समितीमध्ये मुख्याध्यापक, अधीक्षक, दोन नामांकित वर्ग शिक्षक, अमेय लाइफद्वारे नियुक्त केलेले क्षेत्रिय अधिकारी, ANM, शाळेतील विद्यार्थ्यांमधून नियुक्त केलेले आरोग्य व पोषण मंत्री आणि दोन पालक यांचे समावेश असेल.
- ह्या प्रकल्पाची शाळा पातळीवर उत्तम अंमलबजावणीसाठी ही समिती पूर्णपणे मदत करेल. तसेच आरोग्य विषयक नाविन्यपूर्ण उपक्रम उदा. क्विझ, निबंध, वक्तृत्व व हस्तकला स्पर्धा, प्रभात फेरी, परसबाग,अतिथी व्याख्याता इतरची अंमलबजावणी समिती करेल.

	<p>➤ सार्वजनिक आरोग्य विभाग यांच्या माहिती शिक्षण व संपर्क (IEC) विभागाने तयार केलेल्या प्रसिद्धी साहित्याचा वापर करू शकतात उदा. "आरोग्य पत्रिका " पुस्तिकेचा उपयोग विद्यार्थ्यांना आरोग्य शिक्षण देण्यासाठी खूपच उपयोगी होऊ शकतो.</p> <p>६) स्थानिक स्तरावर आरोग्य जागरूकता कार्यक्रम -</p> <p>➤ आश्रमशाळांमधील बहुतांश मुले ज्या गावातील आहेत अशा काही गावांमध्ये ह्यासंदर्भात जागृती करणे आवश्यक आहे. ह्या जागृती योजनेचे स्वरूप संबंधीत ग्राम सभांमध्ये ठरवली जाऊ शकते ज्यामध्ये सरपंच, ग्रामसेवक, संबंधीत प्रकल्प कार्यालयातील अधिकारी ,नियुक्त केलेले फील्ड अधिकारी, स्थानिक आरोग्यसेविका (ANM) व आशा वर्कर यांचा सक्रिय सहभाग असेल.</p> <p>➤ आश्रमशाळांना उन्हाळ्याच्या सुट्ट्या असल्यास डॉक्टर हा निश्चित केलेल्या गावांमध्ये (वाडी/वस्ती/पाडा) तेथील सरपंच व ग्रामसेवक यांच्या मदतीने आरोग्य जागरूकता कार्यक्रमाचे आयोजन करेल.</p> <p>➤ डॉक्टर वैयक्तिक व सार्वजनिक स्वच्छता, व्यसनमुक्ती, स्तनपान, कुपोषण, पोषण आहार, सिकल सेल ऍनिमीया, अतिसार, जलजन्य आजार इ. विषयासंदर्भात लोकांना आरोग्य शिक्षण देईल.</p> <p>७) नियुक्ती आणि प्रशिक्षण -</p> <p>➤ कमांड सेंटरचे चांगले व्यवस्थापनासाठी मुख्य वैद्यकीय अधिका-याची (CMO) व इतर कर्मचा-यांची नियुक्ती योजना राबविणारी यंत्रणा करेल.</p> <p>➤ कमांड सेंटर येथील दैनंदिन प्रकरण चालविण्यासाठी डॉक्टर, ANM, कॉल सेंटर कर्मचारी, डाटा तंत्रज्ञ व विश्लेषक (analyst) यांची नियुक्ती व प्रशिक्षण अमेय लाइफ करेल.</p> <p>➤ आश्रमशाळेतील अधिकांना व प्रकल्प कार्यालय स्तरावरील एक अधिकारीयांना प्रशिक्षण देवून वैद्यकीय सहाय्यक / ANM चे कार्यासाठी प्रशिक्षित करण्यात येईल.</p> <p>➤ प्रशिक्षणासाठी आवश्यक प्रशिक्षण मॉड्यूल तयार करण्याची व प्रशिक्षणाची संपूर्ण जबाबदारी योजना राबविणा-या यंत्रणेची असेल.</p>
<p>९ भूमिका व जबाबदा-या</p>	<p>१) मुख्य वैद्यकीय अधिकारी :-</p> <p>१. मुख्य वैद्यकीय अधिकारी हा व्यवस्थित कामकाजासाठी संभाषण व आदिवासी मुलांच्या प्राथमिक आरोग्य सुधारण्यासाठी कमांड सेंटर व आयुक्त, नाशिक यांच्यामध्ये समन्वयाचे कार्य करेल.</p> <p>२. आदिवासी मुलांना दवाखान्यात भरती करणे व त्यांना परिणामकारक सेवा देण्याची जबाबदारी असेल</p> <p>३. कमांड सेंटरच्या वैद्यकीय अधिकाऱ्यांना तातडीच्या वेळी प्रशासकीय सहकार्याची हमी देईल.</p> <p>२) वैद्यकीय अधिकारी :-</p> <p>१. प्रत्येक शाळेच्या नर्स / वैद्यकीय समन्वयकाला विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याबाबत मार्गदर्शन करणे, विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याबाबतच्या समस्यांचे निराकरण करणे</p> <p>२. प्रत्येक विभागाच्या क्षेत्रिय अधिकाऱ्यांच्या समन्वयाने दवाखान्यात दाखल विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याबाबत पाठपुरावा करणे</p> <p>३. अपर आयुक्त, स्तरावर बैठका आयोजित करून विद्यार्थ्यांच्या आरोग्याबाबत सविस्तर माहिती देणे.</p>

		<p>४. दीर्घ कालावधीच्या आजारावरील उपचारामध्ये कार्यवाही करणे ५. नर्स / वैद्यकीय समन्वयक, कमांड सेंटरचे स्टाफ यांना प्रशिक्षित करणे ६. सर्व तातडीच्या बाबी (emergency) ह्या मुख्य वैद्यकीय अधिकाऱ्याला कळविणे ७. आयोजित केलेल्या प्रशिक्षण व विकास कार्यक्रमात सहभागी होणे सक्तीचे असेल.</p> <p>३) क्षेत्रिय अधिकारी- १) दवाखान्यात दाखल केलेल्या विद्यार्थ्यांच्या तब्येतीची माहिती वैद्यकीय अधिकारी यांना कळविणे. २) प्रकल्प कार्यालय स्तरावरील बैठकांना उपस्थित राहणे. ३) आयोजित प्रशिक्षण व विकास कार्यक्रमात सहभागी होणे सक्तीचे असेल.</p> <p>४) नर्स (ANM) / आरोग्य सहाय्यक (HealthAssistant) :- १. मुलांची तपासणी करताना अधिका-यांना सहाय्य करणे २. आजारी विद्यार्थ्यांची तातडीने निवड करणे व कमांड सेंटरला कळविणे ३. विद्यार्थ्यांच्या रोजच्या आरोग्य स्थितीबाबत कमांड सेंटरला कळविणे. ४. सलग वैद्यकीय सेवा पुरविणे व आजारी विद्यार्थ्यांना औषधे पुरविणे (तपासणी / टेलि-हेल्थ) व त्यांची सद्यस्थिती, प्रगती कमांड सेंटरला कळविणे. ५. शाळेच्या आवारामध्ये स्वच्छता राखण्याचे कार्य करणे व विद्यार्थी / स्टाफ यांच्या आरोग्यासाठी प्रयत्न करणे ६. सेवा पुरवठादाराकडून आयोजित प्रशिक्षण व विकास कार्यक्रमात सहभागी होणे सक्तीचे असेल.</p>																								
१०	प्रकल्प राबविण्याचे वेळापत्रक-	<p>सदर प्रकल्प खालील वेळापत्रकाप्रमाणे राबविणे आवश्यक आहे.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>कार्यपद्धती</th> <th>कालमर्यादा</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>कमांड सेंटर साठी स्टाफ यांची नियुक्ती</td> <td>२५ सप्टेंबर, २०१८</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>कमांड सेंटर स्थापन करणे</td> <td>२ ऑक्टोबर, २०१८</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>डॉक्टर्स व सपोर्ट स्टाफ यांची नियुक्ती</td> <td>१० ऑक्टोबर, २०१८</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>डॉक्टर्स व सपोर्ट स्टाफ यांना प्रशिक्षण देणे</td> <td>१९ ऑक्टोबर, २०१८</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>वैद्यकीय उपकरणे यांची खरेदी व वितरण</td> <td>२० ऑक्टोबर, २०१८</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>तपासणी कार्यक्रम पूर्ण करणे</td> <td>२२ ऑक्टोबर, २०१८ ते मार्च २०१९ पर्यंत</td> </tr> <tr> <td>६</td> <td>ANM / वैद्यकीय सहाय्यक (अधिक्षक) यांची क्षमतावृद्धी</td> <td>१८ डिसेंबर, २०१८</td> </tr> </tbody> </table>	अ.क्र.	कार्यपद्धती	कालमर्यादा	१	कमांड सेंटर साठी स्टाफ यांची नियुक्ती	२५ सप्टेंबर, २०१८	२	कमांड सेंटर स्थापन करणे	२ ऑक्टोबर, २०१८	३	डॉक्टर्स व सपोर्ट स्टाफ यांची नियुक्ती	१० ऑक्टोबर, २०१८	४	डॉक्टर्स व सपोर्ट स्टाफ यांना प्रशिक्षण देणे	१९ ऑक्टोबर, २०१८	५	वैद्यकीय उपकरणे यांची खरेदी व वितरण	२० ऑक्टोबर, २०१८	७	तपासणी कार्यक्रम पूर्ण करणे	२२ ऑक्टोबर, २०१८ ते मार्च २०१९ पर्यंत	६	ANM / वैद्यकीय सहाय्यक (अधिक्षक) यांची क्षमतावृद्धी	१८ डिसेंबर, २०१८
अ.क्र.	कार्यपद्धती	कालमर्यादा																								
१	कमांड सेंटर साठी स्टाफ यांची नियुक्ती	२५ सप्टेंबर, २०१८																								
२	कमांड सेंटर स्थापन करणे	२ ऑक्टोबर, २०१८																								
३	डॉक्टर्स व सपोर्ट स्टाफ यांची नियुक्ती	१० ऑक्टोबर, २०१८																								
४	डॉक्टर्स व सपोर्ट स्टाफ यांना प्रशिक्षण देणे	१९ ऑक्टोबर, २०१८																								
५	वैद्यकीय उपकरणे यांची खरेदी व वितरण	२० ऑक्टोबर, २०१८																								
७	तपासणी कार्यक्रम पूर्ण करणे	२२ ऑक्टोबर, २०१८ ते मार्च २०१९ पर्यंत																								
६	ANM / वैद्यकीय सहाय्यक (अधिक्षक) यांची क्षमतावृद्धी	१८ डिसेंबर, २०१८																								
११	निधी वितरणाचे टप्पे	<p>१) भांडवली खर्च (Capital Expenditure) -कमांड सेंटर स्थापन करणे व वैद्यकीय तपासणीसाठी आवश्यक उपकरण खरेदीसाठी प्रकल्प खर्चापैकी (प्रति विद्यार्थी रु.४४/- प्रमाणे ८५,००० विद्यार्थ्यांसाठी) रु.३७.४० लक्ष निधी कार्यारंभ आदेश दिल्यानंतर अदा करण्यात येईल.</p> <p>२) कार्यान्वयन खर्च (Operational Expenditure) -मासिक बिले आवश्यक कागदपत्रांसह सादर केल्यानंतर मासिक बिलाच्या ७०% रक्कम अदा केली जाईल तसेच सर्व कागदपत्रे व बिल तपासणी झाल्यावर उर्वरित ३० % रक्कम अदा केली जाईल.</p> <p>३) तसेच बिलामधून करण्यात येणारी वजावट/दंड हा उर्वरित ३० % मासिक बिलातून अदा करण्यात येईल.</p>																								

१२	प्रकल्प राबविण्याच्या अटी व शर्ती	आदिवासी विकास विभाग वयोजना राबविणारी यंत्रणा - अमेया लाईफ लि.(Ameya Life) यांच्या मधील सामंजस्यकरारामध्ये नमूद अटी व शर्तीनुसार हा प्रकल्प राबविण्यात येईल.																																																			
१३	प्रकल्पाचा कालावधी	प्रकल्प पूर्णपणे कार्यान्वित झाल्याच्या दिनांकापासून ३ वर्षे																																																			
१४	प्रकल्पाचे संनियंत्रण व मुल्यमापन पर्यवेक्षण	<p>सदर योजनेचे प्रकल्प कार्यालय,अपर आयुक्तालय, व मंत्रालय अशा ३ स्तरांवर संनियंत्रण करण्यात येईल.</p> <p>अ) प्रकल्प कार्यालय स्तर समिती-</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ क्र</th> <th>पदनाम</th> <th>समितीमधील पद</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प</td> <td>अध्यक्ष</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>संबंधित कार्यक्षेत्रातील अधिष्ठाता,शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय अथवा त्यांनी नियुक्त केलेला प्रतिनिधी</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>संबंधित कार्यक्षेत्रातील सिव्हील सर्जन अथवा त्यांनी नियुक्त केलेला प्रतिनिधी .</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>जिल्हा वैद्यकीय अधिकारी,जिल्हा परिषद</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>६</td> <td>संबंधित कार्यक्षेत्रातील आश्रमशाळांमधील दोन नियुक्त मुख्याध्यापक</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>संबंधित कार्यक्षेत्रातील आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांचे दोन नियुक्त पालक</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>८</td> <td>सहायक प्रकल्पअधिकारी (शिक्षण),आदिवासी विकास विभाग</td> <td>सदस्य सचिव</td> </tr> </tbody> </table> <p>प्रकल्प कार्यालय समिती ही मासिक बैठकीमध्ये तपासणी केलेले विद्यार्थी,दवाखान्यात दाखल केलेले व गंभीर आजार असलेले विद्यार्थी,प्रकल्प राबविण्यात येणा-या अडचणी व तक्रार निवारण ही कामे करील. ही समिती "तक्रार निवारण कक्ष " म्हणून कार्य करेल.</p> <p>आ) अपर आयुक्तालयस्तर समिती -</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र</th> <th>पदनाम</th> <th>समितीमधील पद</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>संबंधित अपर आयुक्त,आदिवासी विकास</td> <td>अध्यक्ष</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>संबंधित कार्यक्षेत्रातील उपसंचालक,आरोग्य सेवा संचलनालय (रुग्णालये/प्राथमिक आरोग्य केंद्र)</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेचा प्रतिनिधी</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>संबंधित कार्यक्षेत्रातील प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>६</td> <td>दोन नामांकित वैद्यकीय विशेषज्ञ</td> <td>सदस्य</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>सहायक आयुक्त,अपर आयुक्तालय, आदिवासी विकास</td> <td>सदस्य-सचिव</td> </tr> </tbody> </table> <p>ही समिती ही त्रैमासिक बैठक आयोजित करून प्रकल्प पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित राहण्यासाठी येणा-या अडचणींचे निवारण व प्रकल्पाचे संनियंत्रण करेल.</p>	अ क्र	पदनाम	समितीमधील पद	१	प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	अध्यक्ष	२	संबंधित कार्यक्षेत्रातील अधिष्ठाता,शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय अथवा त्यांनी नियुक्त केलेला प्रतिनिधी	सदस्य	३	संबंधित कार्यक्षेत्रातील सिव्हील सर्जन अथवा त्यांनी नियुक्त केलेला प्रतिनिधी .	सदस्य	४	जिल्हा वैद्यकीय अधिकारी,जिल्हा परिषद	सदस्य	५	सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी	सदस्य	६	संबंधित कार्यक्षेत्रातील आश्रमशाळांमधील दोन नियुक्त मुख्याध्यापक	सदस्य	७	संबंधित कार्यक्षेत्रातील आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांचे दोन नियुक्त पालक	सदस्य	८	सहायक प्रकल्पअधिकारी (शिक्षण),आदिवासी विकास विभाग	सदस्य सचिव	अ.क्र	पदनाम	समितीमधील पद	१	संबंधित अपर आयुक्त,आदिवासी विकास	अध्यक्ष	२	संबंधित कार्यक्षेत्रातील उपसंचालक,आरोग्य सेवा संचलनालय (रुग्णालये/प्राथमिक आरोग्य केंद्र)	सदस्य	३	महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेचा प्रतिनिधी	सदस्य	४	सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी	सदस्य	५	संबंधित कार्यक्षेत्रातील प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	सदस्य	६	दोन नामांकित वैद्यकीय विशेषज्ञ	सदस्य	७	सहायक आयुक्त,अपर आयुक्तालय, आदिवासी विकास	सदस्य-सचिव
अ क्र	पदनाम	समितीमधील पद																																																			
१	प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	अध्यक्ष																																																			
२	संबंधित कार्यक्षेत्रातील अधिष्ठाता,शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय अथवा त्यांनी नियुक्त केलेला प्रतिनिधी	सदस्य																																																			
३	संबंधित कार्यक्षेत्रातील सिव्हील सर्जन अथवा त्यांनी नियुक्त केलेला प्रतिनिधी .	सदस्य																																																			
४	जिल्हा वैद्यकीय अधिकारी,जिल्हा परिषद	सदस्य																																																			
५	सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी	सदस्य																																																			
६	संबंधित कार्यक्षेत्रातील आश्रमशाळांमधील दोन नियुक्त मुख्याध्यापक	सदस्य																																																			
७	संबंधित कार्यक्षेत्रातील आश्रमशाळांमधील विद्यार्थ्यांचे दोन नियुक्त पालक	सदस्य																																																			
८	सहायक प्रकल्पअधिकारी (शिक्षण),आदिवासी विकास विभाग	सदस्य सचिव																																																			
अ.क्र	पदनाम	समितीमधील पद																																																			
१	संबंधित अपर आयुक्त,आदिवासी विकास	अध्यक्ष																																																			
२	संबंधित कार्यक्षेत्रातील उपसंचालक,आरोग्य सेवा संचलनालय (रुग्णालये/प्राथमिक आरोग्य केंद्र)	सदस्य																																																			
३	महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजनेचा प्रतिनिधी	सदस्य																																																			
४	सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी	सदस्य																																																			
५	संबंधित कार्यक्षेत्रातील प्रकल्प अधिकारी,एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	सदस्य																																																			
६	दोन नामांकित वैद्यकीय विशेषज्ञ	सदस्य																																																			
७	सहायक आयुक्त,अपर आयुक्तालय, आदिवासी विकास	सदस्य-सचिव																																																			

इ) मंत्रालय स्तर समिती-

अ. क्र	पदनाम	समितीमधील पद
१	प्रधान सचिव ,आदिवासी विकास विभाग	अध्यक्ष
२	संचालक,आरोग्य संचलनालय	सदस्य
३	प्रकल्प संचालक,राष्ट्रीय आरोग्य अभियान	सदस्य
४	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महात्मा ज्योतिबा फुले जन आरोग्य योजना	सदस्य
५	सेवा पुरवठादार (अमेया लाईफ लि.) चे दोन प्रतिनिधी	सदस्य
६	दोन नामांकित वैद्यकीय विशेषज्ञ	सदस्य
७	अपर आयुक्त,आदिवासी विकास,ठाणे,नाशिक, अमरावती,नागपूर	
८	आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक	सदस्य-सचिव

प्रकल्पाच्या कामकाजाचे सनियंत्रण व मुल्यमापनासाठी प्रधान सचिव (आदिवासी विकास) यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीची वर्षातून दोन वेळा बैठक आयोजित केली जाईल.